

Projekt Kulturdoula

Bakgrund

Enligt svensk hälso- och sjukvårdslag ska vi i vårt land ge god och jämlik vård på lika villkor. Skellefteå Kommuns befolkning representeras idag av ca 60 olika nationaliteter, där ca 6% av befolkningmängden utgörs av utlandsfödda.

Vi har vid kvinnokliniken Skellefteå Lasarett, under senare år, mött en allt större andel utlandsfödda, icke svensktalande gravida och födande kvinnor. Kommunikationssvårigheter och okunskap om våra kulturella olikheter har många gånger bidragit till, för kvinnan/ paret, negativa upplevelser av möten med vården i samband med graviditet och förlossning.

Forskning visar att utrikesfödda kvinnor oftare drabbas av fler komplikationer i samband med graviditet och förlossning, jämfört med svenska kvinnor. Likaså är mödradödlighet, prenatal och spädbarnsdödlighet högre bland dessa kvinnor och barn. Studier har även kunnat påvisa ett direkt samband mellan en högre risk för mödradödlighet och kommunikationssvårigheter.

Att under sin förlossning kunna få stöd av en hjälpkvinna, doula, med samma kulturella bakgrund –språk, kultur och tradition, som har egen erfarenhet av att vänta och föda barn och som också är väl etablerad i det svenska samhället har man, i studier, kunnat påvisa många positiva effekter av gällande förlossningsutfall. Som exempel:

- Minskade antal kejsarsnitt
- Kortare förlossningsförlopp
- Minskat behov av medicinsk smärtlindring

Studier visar också att föräldrapar som haft stöd av doula, under graviditet och förlossning, känt sig mera delaktiga och har en bättre upplevelse av densamma.

Med stöd av denna kunskap, och för att möjliggöra ett bättre omhändertagande/ bemötande av utrikesfödda kvinnor/ föräldrapar ansökte vi, och beviljades, i december 2015 projektpengar vid Nämnden för folkhälsa och primärvård i Skellefteå och Norsjöområdet. Pengarna skulle användas till att vid kvinnokliniken Skellefteå Lasarett kunna utbilda sk kulturdoulor .

Målsättning

Målsättningen med projektet var att identifiera de, hos oss, vanligast förekommande språken/ målgrupperna, för att därefter kunna utbilda ett antal kvinnor, med samma kulturella bakgrund och språkkunskaper, till att fungera som kulturdoulor i vår verksamhet. Genom att fysiskt närvara i vårdens möten med utlandsfödda kvinnor/ par, skulle dessa kulturdoulor främja kommunikationen mellan patient och vårdgivare samt bidra till en god och mera jämlik vård. Vår tanke var också att, när auktoriserad telefontolk ej fanns tillgänglig, kunna ge dessa kvinnor stöd av kulturdoula via telefonkontakt.

Tillvägagångssätt

En arbetsgrupp med representanter från både kommun och landsting tillsattes för att planera och marknadsföra projektet samt rekrytera blivande kulturdoulor.

De kvinnor som kom att bli aktuella för utbildning till kulturdoula valdes ut via EFS verksamhet migrantmammor. Kriterierna som kvinnorna skulle uppfylla för att få utbildning och anställning var:

- ålder 25år eller äldre
- att vara etablerad i det svenska samhället och förtrogen med situationen att vänta och föda barn i Sverige
- ha goda kunskaper i det svenska språket
- egen erfarenhet av graviditet och barnafödande
- flexibilitet att kunna arbeta obekväma arbetstider
- personlig lämplighet

18 stycken utlandsfödda kvinnor med språkkunskaper i somaliska, dari, arabiska, tigrinja, amarinja, persiska och ryska fick under ett veckoslut utbildning för att kunna vara verksamma som kulturdoulor vid kvinnokliniken. Kursansvariga utbildare och ansvarig projektgrupp var Malin Jonsson, Maria Wikström och Maria Söderberg, samtliga barnmorskor/ undersköterska vid kvinnokliniken Skellefteå Lasarett.

Inledningsvis i utbildningen presenterades och diskuterades kulturdoulans uppgift i vården, utifrån våra olika erfarenheter samt praktiska göromål som kontaktuppgifter, ersättning, kontaktvägar etc. Utbildningen innefattade sedan hela vårdkedjan för kvinnan från graviditet, förlossning, eftervård samt också cellprovtagning, preventivmedelsrådgivning, abort och andra vanligt förekommande vårdkontakter inom kvinnosjukvård. Sjukhusets lokaler förevisades också under utbildningstillfällena.

Efter genomgången utbildning erhöll varje doula kursbevis, samt en personlig väst att kunna bära under sina respektive uppdrag som kulturdoula.

Hälsodeklarationer och godkännande om tystnadsplikt/ sekretess fick var och en lämna sitt godkännande till.

Projektansvariga på kliniken iordningsställde likvärdiga pärmar på respektive enhet inom kvinnokliniken, gynmottagning, barnmorskemottagning och BB/ förlossning, med kontaktuppgifter och språkkvalifikationer gällande för respektive kulturdoula.

Varje enhet informerades, vid respektive arbetsplatsträff, om syftet med projektet samt tillvägagångssätt för att kunna använda sig av funktionen kulturdoula.

Utvärdering

Inom 2 veckor efter avslutad utbildning var funktionen med kulturdoula i praktisk verksamhet. Under projekttiden har 11 av de 18 utbildade kulturdoulorna varit engagerade i klinisk verksamhet inom gynnottagning, mödrahälso- och förlossningsvård. Vid ca 40 tillfällen har våra utbildade kulturdoulor funnits på plats, eller via telefon, att kunna guida/tolka o trygga utlandsfödda kvinnor/par i möten med vården.

Under hösten har vi träffat samtliga 18 kulturdoulor för att samla in synpunkter. Samtliga doulor, som varit engagerade i uppdrag vid kvinnokliniken, upplever sig ha haft tillräcklig förkunskap för att kunna guida kvinnan/ paret genom de möten med vården uppdraget inneburit. Alla upplever sig blivit väl mottagna av personal och samtliga känner också en meningsfullhet i sitt uppdrag, dvs att de fått uppskattning av både vårdtagare och vårdgivare. Därtill uttrycker många också en personlig utveckling av uppdraget som kulturdoula, en möjlighet att få komma ut i arbetslivet och utveckla sina egna språkkunskaper etc.

Vår upplevelse, som vårdgivare, är att kulturdoulans närvaro vid samtliga tillfällen berikat våra möten med utlands födda kvinnor/ par från bådas perspektiv.

I syfte att kunna tillvarata utlandsfödda kvinnors upplevelse av vården, samt för att underlätta och utvidga kulturdoulans uppdragsområden, kommer vi innan projekttiden avslutas att köpa in två stycken läsplattor till kliniken. På dessa kommer tex en bildbank att läggas upp i syfte att kunna användas där information skall ges i förberedande syfte. Förhoppningen är också att kunna utveckla en enkät, liknande den svenska föräldrar erhåller, för att även ge dessa kvinnor/par möjlighet att utvärdera vårdkedjan under graviditet, förlossning och eftervård på sitt eget språk.

För ekonomisk redovisning av beviljade pengar vg separat bilaga.

Egna reflektioner och framtid

Under det år som vi bedrivit projektet kulturdoula har vi vid ett flertal tillfällen haft förmånen att få vara delaktiga i de mest fantastiska möten och känslouttryck. Blivande fäder som, i sin vildaste fantasi, aldrig kunnat föreställa sig att våga finnas som stöd hos den födande kvinnan har med doulans närvaro och guidning kunnat trygga sin kvinna genom hela förlossningsförlopp och dela upplevelsen av barnets födelse med henne. Många män har i efterhand uttryckt sin tacksamhet över detta, likaså beskrivit en fördjupad förståelse och respekt för sin kvinna.

Kvinnor som, trots avsaknad av kunskap om kroppens funktioner och förlossningsförloppets skeenden, har med doulans stöd känt sig trygga och delaktiga i sin egen förlossning på ett sätt som aldrig annars varit möjligt.

All lärdom som vi, som vårdpersonal, kunnat få ta del av omkring ritualer och traditioner , tankar och reflektioner hade aldrig kommit till vår kännedom utan dessa fantastiska hjälpkvinnor.

Vad vi som projektgrupp reflekterar omkring när vi kritiskt skall granska vårt upplägg av projektet, är att urvalet av kvinnorna som utbildats till kulturdoulor borde ha gjorts med en personlig intervju för att kunna säkerställa att den enskilda doulans språkkunskaper i svenska varit tillräckliga. Då vi endast träffat kvinnorna i grupp inför utbildningen har det varit svårt att tillgodose detta, vilket också senare blev märkbart. Alla kvinnor visade sig inte riktigt ha tillräckliga språkkunskaper för att fullt ut kunna fungera som kulturdoula, vilket också kan förklara varför inte alla 18 erhållit uppdrag inom kliniken. Språkkunskaperna har vid enstaka tillfällen varit så bristande att personen inte förstått och kunnat bekräfta det uppdrag som erbjudits.

Både vi som utbildare och de utbildade doulorna kan se värdet i ett litet annorlunda upplägg av utbildningen på så sätt att det varit lämpligare att dela upp den till fler och kortare tillfällen.

Fortsättningsvis kommer projektet med kulturdoula att drivas som ett läns gemensamt projekt med särskilda pengar tillskjutna från Sveriges regering. Målsättningen är att utifrån rådande behov på varje ort – Umeå, Skellefteå, Lycksele -utbilda fler kvinnor till denna funktion, samt att också i samarbete med primärvården kunna utöka kulturdoulans uppdragsområde till att också innefatta BVC och liknande verksamheter vid länets familjecentraler.

Stort TACK för att ni hjälpt oss att göra detta möjligt!

Malin Jonsson, Projektledare Kulturdoula
Åsa Hedman, avdelningschef BB/ Förlossningen

Projekt 7002420 Kulturdouloa KK period: januari - oktober 2016

Konto	Konto_text	Belopp (kr)
4011	Grundlön	34 172
4030	Ob-ersättning	1 197
4121	Sjuklön	273
4130	Lön vid utbildning	139
4141	Semesterersättning kontant, timanst mm	993
4142	Lön vid semesterledighet	3 558
4191	Facklig tid	282
4193	Friskvård	300
4211	Semesterlöneskuld - inlösnad	4 329
4212	Semesterlöneskuld - uttagen	-3 668
4421	Pensionskostnad schablon	5 231
4511	Arbetsgivaravgift	13 063
40x	Personalrelaterade kostnader Totalt	69 888 se redovisning nedan
4630	Personalrepresentation	4 496
6811	Biljetter övriga resor	788
6890	Övriga resekosnader	5 026
4x/68x	Övr personalkostnad Totalt	10 310
6480	Arbets- skyddskläder skyddsmtrl	5 680
617	Övriga kostnader Totalt	5 680
3859	Projektbidrag övrigt	-166 000
Kostnadsräddning övrigt Totalt		-166 000
Totalt		-90 142 Kvarstår att nyttja

Ar & månad	Namn	Belopp Total	40/41 Grundlön mm ersättning	41 inlösnad	41 Semester uttagen	41 OB- sjuklön	41 Varav retrolöner
Jan-16	Malin Jonsson	5 517	5 967	0	859	-1 309	273
Feb-16	Malin Jonsson	6 794	5 935	0	859	0	0
Mar-16	Malin Jonsson	5 436	6 527	0	859	-1 951	0
Apr-16	Fatma Haji	2 519	1 898	356	266	0	0
Apr-16	Rahma Migil	1 191	1 045	0	146	0	0
Apr-16	Bayan Zahraa	94	83	0	12	0	0
Maj-16	Elika Brännström	3 804	3 025	356	424	0	0
Maj-16	Malin Jonsson	129	110	0	19	0	0
Maj-16	Yorsalem Teweldebarhan	7 159	6 300	0	859	0	0
Maj-16	Rahma Migil	125	110	0	15	0	0
Maj-16	Rahma Migil	470	413	0	58	0	0
Jun-16	Malin Jonsson	7 884	6 933	0	952	0	0
Jun-16	Malin Jonsson	240	240	0	0	0	240
Jul-16	Yorsalem Teweldebarhan	129	113	0	15	0	0
Jul-16	Rahma Migil	39	34	0	5	0	0
Oktober-16	Malin Jonsson	167	147	0	20	0	0
Oktober-16	Fatma Haji	2 053	1 473	379	200	-408	0
Oktober-16	Yorsalem Teweldebarhan	290	255	0	35	0	0
Oktober-16	Bayan Zahraa	2 319	1 634	463	222	0	0
Oktober-16	Totalt	11 733	9 950	842	1 349	-408	0
SUMMA EXKL SOCIALA AVGIFTER		41 575	38 723	1 197	5 322	-3 668	273
Sociala avgifter 44%		18 293					
SUMMA INKL SOCIALA AVGIFTER		59 868					

Doulor	timlön	110
semester		13
soc avg		54
timlön inkl soc avg		177

Redovisning lön doulor	perioden
(har timlön som redovisas med en månads förskjutning)	
Totaler	3 804
apr-16	725
maj-16	167
aug-16	142
okt-16	4 661
Summa lön	9 499
sociala avgifter 44%	4 179
Summa	13 678
Redovisning lön Malin	
jan-16	5 517
feb-16	6 794
mar-16	5 436
apr-16	0
maj-16	7 159
jun-16	240
okt-16	7 071
Summa lön	32 217
sociala avgifter 44%	14 176
Summa	46 393
Planerad kostnad	46 591
Diff	189 OK!